

Barcelona, 17 de juliol de 1980

Estimat amic,

Aquesta setmana faig vacances. Unes vacances una mica atrotinades, és clar, ja que no m'he mogut de casa, remenant papers, posant en ordre alguns llibres, i poca cosa més. Entre llevar-me mitja horeta més tard, anar a buscar el pa, mirar el diari pel damunt i fer un parell de gestions, ja es pot dir que liquido el matí...

Bé, ara que ja és la tarda, deixa'm que t'expliqui que he acabat el teu llibre "Pedrolo contra els límits". M'ha rejoyenit, perquè m'ha fet recordar personatges i situacions mig arxivades, i milers de pàgines que he llegit al llarg dels anys escatimant hores de son. El llibre, per a mi, té un interès extraordinari. No és, però, com tu ja deixes entendre, un llibre definitiu de l'obra d'en Pedrolo. En primer lloc, perquè ell encara té corda per a molts d'altres llibres i, en segon lloc, perquè no crec que sigui possible fer-ne un d'exhaustiu. Estic totalment d'acord amb tu quan dius: "...manquen també els assaigs de caràcter erudit que n'enfoquin els diversos aspectes que la constitueixen". És una obra que caldrà que s'estudiï per separat, compartimentant-la. Però no crec que això s'arribi a realitzar de moment. És una feina monstruosa. Déu n'hi do, però, la que has tingut tu, per redactar el teu treball! Ara em diverteix pensar en aquella trobada, a casa meva, amb tots dos, la meva dona i l'Estanislau Torres, quan aquest es pronunciava de manera tan contundent contra determinats llibres d'en Pedrolo i tu callaves, cosa que em feia pensar que no els coneixies... I ja n'havies fet un estudi aprofundit! Tu no volies soroll. Ara no recordo si te n'he parlat en una altra ocasió, però en Lau també es va deixar anar contra "Les deu pometes" a casa un llibreter amic que n'és un entusiasta, i hi va haver força soroll. Aquell dia vaig ser jo qui va callar... Per cert, que abans d'ahir el vaig trobar pel carrer, amb la Neus, la seva dona, que descarregaven el cotxe: acabaven d'arribar d'Escòcia, després de fer un viatge de sis mil quilòmetres, amb la "roulotte" al darrera. No para, aquest xicot!

Insistent en el cas Pedrolo, t'he de dir que en alguna ocasió hem discutit -més o menys, gent de l'Ofèlia Dracs- d'escriure alguna novel·la, cadascú pel seu compte, que continuï la sèrie "Temps obert". A mi em sembla que seria el millor homenatge que li podríem fer... En aquests moments estic una mica endarrerit de lectures dels seus llibres. I és que amb en Pedrolo, si et descuides ja has perdut el

tren. Tinc pendents "Conjectures de D.B.", "Aquesta matinada i potser per sempre" i "Baixeu a recules i amb les mans alçades". Així que pugui començaré per aquesta última.

Em passa allò que l'escriure no em deixa llegir. I quan dic "escriure" no vull dir escriure, precisament, sinó tot de coses que s'hi relacionen i de les quals més o menys en reps notícia. Ara, per cert, que l'Ofèlia es torna a bellugar. He rebut una carta-circular anònima on se m'explica que la molt múrria vol engiponar un llibre de por, de terror, en la línia del cavaller Lovecraft. I ja em tens arreplegant llibres d'aquest senyor i empollant-me'ls per captar-ne l'alè. M'he repassat "Charles Dexter Ward" que, segons el meu fill -va tenir la seva temporada lovecraftiana, el noi- és el que li sembla millor, "Els mites de Cthulhu" i "La muntanya..." -com que no el tinc a l'abast, ara no recordo si és misteriosa o fantàstica...-. En realitat, no ha aconseguit posar-me la pell de gallina ni, tampoc, engrescar-me gaire. Suposo que en Josep Pla no deu haver-ne llegit res, d'en Lovecraft, però, en tot cas, ell, tan entusiasta de l'adjectivació com a punt final de la literatura, n'hauria trobat alguns de curiosos. Per exemple: angoixa, inusitada, ominosa, repulsiva, terrorífica, olivàcia, febril, apocalíptica, decrepit, paorosa, sardònica, críptica, còsmica, alambinada, sinistre, horrible, fètida, inexplicable, angosta, àvida, inclassificable... El joc consisteix a escriure una narració en algun moment de la qual sigui imprescindible col·locar l'expressió: "Oh, Lovecraft, Lovecraft!"... Ahir la vaig enllestir. Fa quinze pàgines i és una història realment d'horror que vam viure la Rosa i jo amb un colom que agonitzava a la terrassa de casa sense que cap dels dos tingués recursos per ajudar-lo. Aquesta exposició ocupa les primeres deu pàgines, al final de les quals hi he encaixat l'expressió màgica que ha fet canviar el to de la narració per continuar-la ja en un pla de plagi total de l'autor de referència, amb la transcripció de tot el joc d'adjectius una petita mostra dels quals t'he ressenyat abans. Com que sóc molt mal crític, i més encara ~~amb un text meu,~~ ~~en el meu cas,~~ no sé com pot haver quedat aquest poti-poti. Si més no, m'ha divertit. És un joc en el qual em sembla descobrir la mà de Josep Albanell, però com que el text era d'algú que no signava, en nom d'Ofèlia Dracs, no puc pas assegurar res. Tampoc no sé la destinació del conte, llevat que és per a un llibre col·lectiu. Per tant, desconec si anirà a parar a un premi, a un editor o al cistell dels papers. De moment, estic a l'espera que en Lovecraft em truqui per dir-me què he de fer amb els papers...

Per cert, Jordi, que m'hauries de dir si aquell conte teu, tan antic, "Tant se val tot...o no?", que a mi em va entusiasmar quan el vas presentar al Premi Santamaria, l'has publicat en alguna banda o altra. Es tracta que si restés encara inèdit, i tu m'hi autoritzaves, el podria enviar a l'editorial Prometeo, de València, que m'acaben de demanar un original de 15 a 25 pàgines -les justes del teu conte-, de cara a una publicació setmanal que pensen titular "El conte del diumenge". D'ells dependr_ia, després, la publicació definitiva, és clar, però a mi m'agradaria molt de provar-ho. Ja em diràs alguna cosa! Sembla que comencen amb molta empenta. Tenen emprogramats ja els primers catorze contes, tots d'autors valencians, per continuar després amb autors d'arreu els nostres Països i, més endavant, traduccions internacionals. Hi haurà il.lustracions, un breu "curriculum" de l'autor i el dibuixant, una presentació de l'autor a càrrec d'un altre escriptor -en el teu cas, si la cosa rutllava i tu t'hi avenies, me n'encarregaria jo mateix-, i pensen pagar, diuen, trenta-cinc mil pessetes. No! 37.500, exactament. Un tiratge de 10.000 exemplars que es vendran a setanta pessetes, i embolica que fa fort! A mi em sembla massa bonic, tot això, tan ben concebut i organitzat. Ho manega en Vicent Franch, un escriptor valencià que conec arran dels dos darrers Encontres d'Escriptors. És una persona seriosa i competent. Tant de bo que se'n surtin, perquè té tot l'aire d'una empresa solvent.

No sé si t'havia parlat en alguna ocasió de la meua feina de jurat del premi Recull de Blanes. Doncs, s'ha acabat. He dimitit. La darrera festa dels premis -pel mes de gener, em sembla- ja va constituir una festa de Convergència, i en això, és clar, no hi ha res a dir. Hi havia en Jordi Pujol -encara no era President, llavors-, i tot de personalitats del partit, entre les quals es trobava en Joan Colomines, és clar, perquè és el president del jurat. Però, com a deferència per ser-ne membre, la gent de la revista "Recull", de la mà d'en Benet Ribas -una persona excel.lent, honesta, catalanista de soca-rel- m'enviaven tots els exemplars que editaven, els quals, a mesura que passava el temps, eren cada vegada més enverinats contra els partits d'esquerra, en especial, el PSC. A mi, en Raventós, la Marta Mata, la M. Aurèlia Capmany, en Cirici, en Castellet, l'Isidre Molas, en Jordi Llimona, i tanta altra gent que hi ha en aquest partit, em mereixen un gran respecte i els atacs de què eren objecte em molestaven molt. Li vaig fer una carta a l'amic Benet en què li ho expressava i dimitia. Si un dia la trobo, te'n faré una còpia i te l'enviaré. Li explicava que em feia càrrec que a Blanes la rivalitat entre

els partits deu ser aferrissada, i potser tot s'hi val, però que jo no vull entrar en aquest joc, i que la meva condició de membre del jurat de Recull -testimoni mut d'aquells impropis- me'n feia solidari i que no ho podia acceptar. Em sap greu, perquè la feina era bonica, la gent, esplèndida i els dos desplaçaments anuals a Blanes, fantàstics, perquè m'oferien l'oportunitat de visitar el Jardí Botànic de Karl Faust -sensacional!-, caminar pel port i... fer un parell de tiberis de peix que Déu n'hi do. Què hi farem!

Abans que me n'oblidi: per ingressar a l'Associació d'Escriptors caldria que omplissis el full que et trameto i que algú d'aquí -jo mateix, per exemple- pagués anualment mil dues-centes pessetes. Després, si tens algun administrador dels teus béns al País, me'n pot reemborsar a la seva comoditat. O, si vols, ja ho trobarem quan ens tornis a visitar. Més facilitats no pots trobar, oi?

Et puc parlar, si vols... Sí, ja veig que sí que ho vols! Et puc parlar, doncs, d'espectacles d'estiu. Renoi! Si en l'administració de la ciutat els socialistes encara no han acabat de trobar el sistema de demostrar que hi són, perquè sembla que fins ara només els deixen pagar els deutes de les administracions anteriors, et puc assegurar que el Departament de Cultura, de la mà dels amics Prades i Benach, està donant fe de vida. Han posat en funcionament tres escenaris a la vegada: el Teatre Grec, la Plaça del Rei i els jardins de l'antic Hospital de la Santa Creu. Mira, avui, dijous, dia 17, hi ha, respectivament, "Titus Andrònic", per la gent del Teatre Lliure, en Ramon Muntaner amb les guitarres -t'ho aclareixo no fos cas que creguessis en la resurrecció del cronista- i el Teatre del Rebombori. No dones l'abast a seguir aquests cicles perquè cada tres o quatre dies canvien de programació. He assistit a l'estrena de "Les bacants", d'Eurípides, dirigida per Ricard Salvat i interpretada per Ovidi Montllor i la companyia "Adrià Gual"; "Le Cirque Impérial", pels francesos de Le Courneuve; "Misterio Bufo" per l'italià Dario Fo, i un recital Raimon. Això, al Grec. Que a l'Hospital hi he vist una obra de Peter Handke "La cavalcada sobre el llac de Constança", una mena de revival d'aquell teatre de l'absurd de Becket, Ionesco, Pedrolo, però més divertit i, en aquest cas, molt ben interpretat per la gent de "La Gàbia", de Vic. L'espectacle d'en Salvat va haver de ser, per força, una mica improvisat. Ho va muntar en menys d'un mes, i ja va fer prou de donar-hi un aire personal, sense aprofundir-hi massa, o, millor dit, sense recrear-s'hi. Un to professional, digne i molt correcte. Els francesos van tenir elogis excessius per part de la crítica, al meu entendre.

Ho feien tot: cantaven, ballaven, tocaven música, feien malabarismes i exercicis de trapezi, però el text era primari i no eren extraordinaris en cap dels altres aspectes. Hi havia un treball immens, és clar, però em penso que la gent es va enlluernar. No m'estranya, ara, l'èxit que tenen a l'estranger algunes formacions d'aquí com ~~els~~ "Els comediants", que participen una mica d'aquest joc, però d'una manera més vital, més enjogassada, que no necessiten intèrprets. O "Els joglars", dels quals recordo "Mary d'ous", sensacional. O "M-7 Catalanian", formidable. En vaig parlar amb un escriptor, ficat en el món del teatre i la televisió, en Xesc Barceló, el qual, em va dir, que havia estat testimoni de l'entusiasme que en alguna localitat de l'estranger han desvetllat totes dues formacions... Dario Fo, per altra banda, és una bèstia teatral fora de sèrie: ell tot sol omplia l'escenari i la gent en demanava més i més. En Raimon, com sempre. Segur, bé de veu, de crit, i amb alguna cançó nova, irònica... Però els temps han canviat. Durant el recital ell va dir alguna cosa relacionada amb això. Va comentar la passivitat de la societat catalana davant la detenció de les germanes Serra -ara ja deixades anar, plenes de blaus-, i és aquesta passivitat, o aquestes ganes que per fi siguem un país normal el que pot allunyar la gent d'un recital d'en Raimon. En aquests moments, em penso que hi ha una massa considerable d'habitants -no sé si els escau el nom de ciutadans- que passen de tot, que enyoren potser l'antic sistema perquè ningú els deia que patíem una crisi i els enlluernava amb alguns avantatges de tipus material. I un altre contingent que tenim ganes que la Generalitat rutlli d'una punyetera vegada, i que l'Ajuntament torni els carrers més nets. I que el respecte regni pels carrers. I que tot això ho facin de pressa i de manera fins i tot brillant, que es noti, que puguem dir als detractors que tenim un govern que fa coses, que ha millorat l'ensenyament, que les carreteres estan ben asfaltades, que ha ocupat part dels parats, que ha netejat les façanes de les cases, i no solament que s'han apujat els transports, l'electricitat, l'aigua, el telèfon, etc., que s'apujaran igualment perquè això ja no depèn de nosaltres. Però que puguem justificar-nos d'alguna manera, que n'estiguem contents nosaltres mateixos...

Vaig participar en un col.loqui força divertit a l'Escola d'Estiu de Rosa Sensat, a Bella-Terra, que se'm va menjar un dia de vacances. Mentre uns actors feien una paròdia de l'escola religiosa dels anys quaranta, en Tísner, en Joan Rendé, l'Armonia Rodríguez, en Jordi Monés, en Sebastià Sorribes, l'Ignasi Riera i jo intercalàvem experiències passades. El públic es va divertir, però tots plegats

vam quedar glaçats pel vent que es precipitava sobre la universitat autònoma.

Carme Riera ha guanyat el premi Bertrana de novel·la. Això no tindria res de particular, perquè estic convençut que se'l mereixia, però un parell de membres del jurat, els gironins Modest Prats i Narcís Comadira s'han apressat a mostrar-se reticents i molt crítics. Em penso que és a l'únic país del món que passa, això. Un premi és una festa, i si m'equivoco, que ho preguntin al senyor Lara de l'editorial Planeta, que és capaç d'inflar un fideu fi. Però això de concedir un premi i, tot seguit, començar a justificar-se dient que hauria pogut ser millor, que prometia més del que donava, és aigualir la festa. El premi, si s'atorga, s'ha de defensar. Després, quan es publiqui, la crítica que compleixi la seva feina... Aquesta actitud tan distanciada, tan poc compromesa per part dels jurats, comença a indignar el gremi. Em consta que la gent està força empenyada. Ja comencem a estar tips que ens titllin de mediocres. Els únics que se salven són els crítics, que diuen la darrera paraula. Crítics que, en moltes ocasions, no tenen un coixí d'obra pròpia -estudis, assaigs, llibres...- al darrera. En moltes ocasions, em penso que aquestes reticències són per defensar-se de probables crítiques que més endavant, en publicar-se el llibre premiat, els faran d'altres col·legues tan saberuts com ells. I, així, ja es cobreixen d'entrada. Em penso que és molt millor deixar un premi desert que no pas concedir-lo com aquell qui perdona la vida. I que no em diguin que ho fan en benefici de la nostra literatura! La Carme Riera, amb dos llibres de narracions, és llegida per una munió de lectors. És un autèntic best-seller: en aquest cas, doncs, premiar-la no ha estat desorientar el públic.

He vist un programa de cinema fora de sèrie: "La mujer zurda", de Peter Handke, i "El segundo despertar de Christa Klages". He vist, també, "El balcó", de Jean Genet, a càrrec del Teatre Lliure, a través d'un muntatge espectacular i fora de sèrie. Van estar més d'un mes per canviar l'estructura del local amb ferros i passadissos aeris... Una meravella! Ara, l'obra és desconcertant, no sé si "per se" o per la versió que n'han donat. Era, realment, una pre-estrena que ha durat tres dies. Ara, amb les experiències recollides, se la tornaran a plantejar per a la temporada vinent que començarà el setembre. Així es fan les coses, caram!

I em penso que ja n'hi ha prou, per avui! Ah, vaig veure un reportatge a la televisió sobre Buenos Aires. Deu ser enorme i monstruosa, però em va semblar que tenia caràcter. Ja en parlarem! Flego. Una abraçada per a tots,

O Rubén
 T'envio un retall de l'AVUI que t'afecta. S'el·livi,
 qui en fa (ara és vellun!)